

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion Cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar [28 Medi 2026](#).

Mae papurau'r cyfarfod ar [gael yma](#).

Mae recordiad o'r cyfarfod ar gael yn [Saesneg](#) or [Saesneg a Cymraeg](#).

I weld y cyflwyniad a'r drafodaeth ddilynol ar gyfer unrhyw eitem agenda Rhan I, cliciwch ar yr hypergyswllt sydd wedi'i gynnwys yn ei deitl isod.

Present: N. Ireland (Is-gadeirydd); Y Cynghorwyr E.J. Goodjohn, E. Goodjohn, Dr. I.J. Johnson ac J. Protheroe.

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorwyr L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), R.R. Thomas and E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd).

257 [CYHOEDDIAD](#) –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

258 [YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB](#) –

Derbyniwyd y rhain gan y Cynghorwyr G. Chapman (Cadeirydd) and M. Evans (Aelod Lleyg)

259 [DATGANIADAU BUDDIANT](#) –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

260 [COFNODION](#) –

PENDERFYNWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Gorffennaf 2026 fel cofnod cywir.

261 [DRAFFT CYN-YMGYNGHORI HUNANASESIAD BLYNYDDOL CYNGOR BRO MORGANWG 2025/26 \(CYF\)](#) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 9 Gorffennaf 2026 fel yr oedd wedi'i gynnwys yn yr agenda.

PENDERFYNWYD – B O D I'r Cabinet o argymhellion y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, sef:

- Ystyried sut mae'r hunanasesiad yn ychwanegu gwerth i'r cyhoedd, gan gynnwys sut y cyfathrebir canfyddiadau a chanlyniadau.
- Adolygu sut a phryd y mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cymryd rhan mewn ymarferion hunanasesu yn y dyfodol, gan ystyried cyfranogiad cynharach.
- I'r Cyngor barhau i gryfhau'r defnydd o dystiolaeth/dilysiad annibynnol i gefnogi cywirdeb yr hunanasesiad.
- Ystyried a ddylid adlewyrchu materion perfformiad sy'n cael eu priodoli ar hyn o bryd i berfformiad C1V/y Ganolfan Gyswllt yn erbyn y Cyfarwyddiaethau sy'n cyfrannu at y perfformiad hwnnw hefyd.
- Darparu gwybodaeth bellach am berfformiad cyfredol ym maes digartrefedd, gan gynnwys materion ehangach a godwyd gan Aelodau.
- Ystyried sut mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â chamwybodaeth/anwybodaeth fwriadol, yn enwedig lle mae hyn yn effeithio ar ganfyddiad y cyhoedd o berfformiad y Cyngor.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

262 [DATGANIAD ARCHWILIEDIG O GYFRIFON 2025/26 \(PW\)](#)

Roedd yn ofynnol i'r Cyngor gyflwyno ei Ddatganiad Cyfrifon drafft a'i Ddatganiad Llywodraethu Blynnyddol i Archwilio Cymru erbyn 30 Mehefin bob blwyddyn ar gyfer archwilio ac roedd gan archwilio allanol tan 30 Medi i gyhoeddi tystysgrif. Roedd y dyddiadau cau estynedig hyn yn adlewyrchu'r ôl-groniad archwilio parhaus ac felly'r dyddiadau cau estynedig a osodwyd gan Lywodraeth Cymru. Roedd 30 Medi yn cynrychioli'r amserlen y cytunwyd arni a osodwyd gan Archwilio Cymru i leihau'r ôl-groniad hwn ac roedd fis yn gynharach na'r dyddiad cau a osodwyd ar gyfer cymeradwyo cyfrifon 2024/25.

Cyflwynwyd y Datganiad Cyfrifon drafft a'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol i Archwilio Cymru ar 30 Mehefin 2026.

Roedd y Datganiad Cyfrifon Terfynol Drafft yn cynnwys cydgrynhoi cyfrifon Cydbwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru (CBCDDdC) 2025/26 wedi'u harchwilio. Roedd paratoi ac archwilio'r cyfrifon hyn bellach yn ôl ar y trywydd iawn yn dilyn oedi sylweddol yn ystod y blynnyddoedd diwethaf.

Roedd nifer o newidiadau eraill yn bennaf o natur cyflwyno a dosbarthu a nodwyd yn yr adroddiad ac a oedd hefyd wedi'u cynnwys yn adroddiad yr Archwilydd.

Mae Archwilio Cymru yn ysgrifennu at y rhai â chyfrifoldeb dros Lywodraethu i gael sicrwydd nad oedd unrhyw dwyll a fyddai'n cael effaith ar gywirdeb ac uniondeb y Datganiad Cyfrifon. Nid oedd unrhyw faterion twyll yn effeithio ar gyfrifon y Cyngor.

Roedd archwiliad allanol y Datganiad Cyfrifon bron wedi'i gwblhau. Cafodd Archwilio Cyfrifon drafft Archwilio Cymru ei atodi yn Atodiad D i'r adroddiad a chadarnhaodd adroddiad archwilio heb ei gymhwyso. Roedd yr adroddiad yn cynnwys atodiadau a oedd yn nodi'r diwygiadau archwilio y cytunwyd arnynt a byddai adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno gan Archwilio Cymru a oedd yn nodi argymhellion a wnaed yn dilyn archwiliad cyfrifon 2025/26.

Amlinellodd yr Is-gadeirydd, gan fod nifer o ymholiadau heb eu datrys, argymhelliad i ohirio'r adroddiad i gyfarfod nesaf y Pwyllgor. Cytunwyd ar hyn.

PENDERFYNWYD – B O D Y gohirir yr eitem i gyfarfod nesaf y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio sydd wedi'i drefnu ar gyfer dydd Llun, 12 Hydref 2026.

Rheswm dros y penderfyniad

I alluogi'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i ystyried yn llawn unrhyw ymholiadau sy'n weddill yn ymwneud â'r Datganiad o Gyfrifon.

263 [RISG GORFFORAETHOL: DIWEDDARIAD CHWARTER 1 \(ACAC\)](#) –

Rhoddodd yr adroddiad drosolwg i'r Aelodau o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol ar gyfer Chwarter 1 ar gyfer 2026/27. Roedd yr adroddiad hefyd yn adlewyrchu ystyriaeth y Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS) o'r argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor yn dilyn cyfnod Chwarter 4 2025/26 yn ymwneud â risgiau yn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

Ar ddiwedd Chwarter 1, roedd y Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn cynnwys tri ar ddeg o risgiau: un yn sgorio uchel iawn, saith uchel, dau ganolig / uchel a thri canolig.

Wedi ystyried yr adroddiad,

PENDERFYNWYD –

(2) B O D sefyllfa Chwarter 1 o ran risgiau corfforaethol fel yr amlinellir yn yr Adroddiad Cryno ar Risgiau (Atodiad A) yn cael ei nodi.

(2) B O D ystyriaeth y Tîm Arweinyddiaeth Strategol o'r ymatebion i sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gyfer Chwarter 4 2025/26 yn cael ei nodi.

(3) B O D y sylwadau canlynol yn cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w cymeradwyo:

- Ystyried cyfranogiad y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn yr adolygiad o risgiau lefel Cyfarwyddiaeth yn y dyfodol, o bosibl cyn i'r adolygiad blynyddol gael ei gwblhau.
- Maes o law i adolygu'r risg Newid yn yr Hinsawdd, gan ystyried gwybodaeth/canllawiau y llywodraeth sydd ar ddod a rhoi ystyriaeth benodol i addasu i'r hinsawdd ochr yn ochr â lliniaru.
- Darparu diweddariad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn y dyfodol sy'n dangos sut mae'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol wedi newid dros amser.
- Ychwanegu rhagor o wybodaeth am sut mae chwant am risgiau yn cael ei gymhwyso o fewn y sefydliad a'i ddefnyddio i lywio blaenoriaethau a phenderfyniadau adnoddau.
- Rhoi diweddariad ar gais blaenorol y Pwyllgor ynglŷn â risg enw da ac a ddylai hynny ymddangos ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

Rheswm dros y penderfyniadau

Amlinellodd yr adroddiad (a Thraciwr Insight y Bwrdd Mewnwelediad Strategol (BMS)) a atodwyd i'r adroddiad) gynnydd Ch1 2026/27 yn erbyn argymhellion rheoleiddiol allanol presennol y Cyngor.

Ar y cyfan, roedd perfformiad yn gryf, gyda 87.5% o'r camau gweithredu (21) wedi derbyn perfformiad statws Gwyrdd a'r 12.5% (3) sy'n weddill yn statws Oren. Ni chafodd unrhyw gamau gweithredu eu graddio'n Goch, gan roi sicrwydd bod camau rheoleiddio a risgiau cysylltiedig yn cael eu rheoli'n effeithiol.

Yn ystod Chwarter 1, cwblhawyd 5 cam rheoleiddio, gan gynnwys 1 Cam Rheoleiddiol Cenedlaethol sy'n ymwneud â Gwasanaethau Llywodraeth Leol i Gymunedau Gwledig a 4 Cam Rheoleiddiol Lleol. Cwblhaodd tri cham rheoleiddiol lleol yn ymwneud ag argymhellion Asesu Perfformiad y Panel (APP) ac un i Adolygiad Strategaeth Ddigidol Archwilio Cymru.

Roedd y sefyllfa Ch1 wedi'i hystyried gan y Tîm Arweinyddiaeth Strategol, ac roedd yn cael ei chyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, o flaen y Cabinet, i gefnogi goruchwyliaeth a sicrwydd parhaus. Byddai unrhyw sylwadau gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Cabinet yn cael eu hystyried gan y Bwrdd Mewnwelediad Strategol fel rhan o drefniadau monitro a goruchwyllo parhaus.

PENDERFYNWYD –

- (1) Nodi cynnwys yr adroddiad.
- (2) Cyngori'r Cabinet i gymeradwyo dileu camau gweithredu wedi'u cwblhau o'r Traciwr Insight.
- (3) Mae'r Cabinet yn cymeradwyo'r argymhellion canlynol gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:
 - Y Cyngor i archwilio rhoi mynediad cynharach i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'r dangosfwrdd Power BI, gan eu galluogi i

weld gwybodaeth wedi'i diweddarau cyn cyflwyno'r adroddiad chwarterol ffurfiol.

- Y Cyngor i barhau i fonitro'r gwahaniaeth rhwng cwblhau camau gweithredu a chyflawni'r canlyniadau arfaethedig, gyda chanlyniadau yn cael eu hadlewyrchu drwy'r broses hunanasesu flynyddol.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2&3) I sicrhau bod y Cyngor yn ymateb yn briodol ac yn gweithredu gwelliannau fel y nodwyd gan Archwilio Cymru.

265 [ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO 2025-26 \(APGAMR\)](#) –

Dangosodd yr adroddiad sut yr oedd y Pwyllgor wedi cyflawni ei gylch gorchwyl yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor, fel y nodwyd gan Fesur Llywodraeth Leol 2011 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Cyflawnwyd hyn drwy ganolbwyntio ar ei brif gyfrifoldebau yn ystod y flwyddyn.

PENDERFYNWYD – B O D Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2025-26 yn cael ei gymeradwyo, a'i gyfeirio at y Cyngor Llawn i'w gymeradwyo.

Rheswm dros y penderfyniad

Er mwyn sicrhau monitro effeithiol ar y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio mewn perthynas â'i gylch gorchwyl cytunedig ac yn unol â Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

266 [OLRHAIN PENDERFYNIADAU A CHAMAU GWEITHREDU'R PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO \(APGAMR\)](#) –

Darparodd yr adroddiad gofnod o benderfyniadau a gymerwyd a chamau gweithredu a gynhaliwyd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ystod y Flwyddyn Ddinesig gyfredol (Mai 2026 i Mai 2027) i aelodau'r Pwyllgor, yn ogystal â manylion am unrhyw argymhellion sy'n weddill o flynyddoedd blaenorol.

Hysbyswyd y Pwyllgor am ymatebion gan Archwilio Cymru a Chyd-bwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru ynghylch yr adolygiad cyfreithiol o'r broses dendro ar gyfer dymchwel safle cyn-Orsaf Bŵer Aberddawan.

Yn ogystal, tynnwyd sylw at yr oedi wrth weithredu'r rhaglen ddatblygu ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor.

PENDERFYNWYD –

- (1) B O D cynnwys yr adroddiad yn cael ei nodi.
- (2) B O D yr Is-gadeirydd yn trafod gyda'r Cadeirydd pa gamau pellach sydd ar gael yn dilyn y gwrthodiad gan Gyd-bwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru i ddarparu'r adolygiad annibynnol heb ei olygu sy'n ymwneud â mater caffael/tendro Gorsaf Bŵer Aberddawan.
- (3) B O D dylai hyfforddiant a datblygiad i aelodau – yn enwedig hyfforddiant sy'n briodol i gyfrifoldebau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio – gael eu gweithredu gan Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd ar y cyd â Phennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol.

Rheswm dros y penderfyniadau

- (1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (2) I holi ac egluro'r penderfyniad gan y Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru.
- (3) I hyrwyddo hyfforddiant a datblygiad aelodau.

267 [CYNNYDD YN ERBYN Y CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL SY'N SEILIEDIG AR RISG 2026-27 \(APGAMR\)](#) –

Darparodd yr adroddiad ddatganiad sefyllfa i aelodau'r Pwyllgor ynghylch y cynnydd a wnaed o ran y gwaith archwilio a gynhwyswyd ac a gymeradwywyd yn y Cynllun Archwilio Mewnol yn seiliedig ar risg, fel yr oedd ar 31 Awst 2026.

PENDERFYNWYD –B O D noder cynnwys yr adroddiad a'r cynnydd a wnaed yn erbyn Cynllun Archwilio Mewnol yn seiliedig ar risg ar gyfer 2026-27.

Rheswm dros y penderfyniad

I roi gwybod i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, i ystyried y cynnydd ac i benderfynu a oes angen sicrhad pellach neu gamau cywiro.

268 [MONITRO ARGYMHELLION ARCHWILIO MEWNOL \(APGAMR\)](#) –

Pwrpas yr adroddiad oedd rhoi datganiad sefyllfa i aelodau'r Pwyllgor ynghylch argymhellion archwilio mewnol a wnaed, a weithredwyd ac sy'n weddill ar 31 Awst 2026, ac ystyried y wybodaeth a ddarparwyd ynghylch statws yr argymhellion â blaenoriaeth uchel a chanolig a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol.

Cyfeiriodd yr Is-gadeirydd at y gallu sydd gan y Cadeirydd i alw swyddogion cyfrifol i gyfarfod mis Rhagfyr lle nad yw argymhellion sylweddol sy'n weddill wedi'u gweithredu.

PENDERFYNWYD –

- (1) B O D yn sgil hynny, nodir cynnwys yr adroddiad.
- (2) B O D nodir bod gan Gadeirydd y Pwyllgor yr hawl i alw swyddogion cyfrifol i gyfarfod mis Rhagfyr lle nad yw argymhellion sylweddol sy'n weddill wedi'u gweithredu.
- (3) B O D darperir hanes neu ddiweddariad ysgrifenedig clir ar gyfer argymhellion hirdymor – yn enwedig argymhellion blaenoriaeth uchel sydd wedi aros heb eu gweithredu am fwy na blwyddyn – er mwyn hwyluso parhad i aelodau'r Pwyllgor yn dilyn etholiad 2027.

Rhesymau dros y penderfyniadau

- (1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (2) I nodi bod gan y Cadeirydd hawl i ofyn i swyddogion fod yn bresennol yn y Pwyllgor i roi sicrwydd.
- (3) I gynorthwyo gyda pharhad a dealltwriaeth i aelodau'r Pwyllgor yn dilyn yr etholiadau ym mis Mai 2027.

269 [RHAGLEN WAITH AR GYFER Y DYFODOL 2026/27 \(APGAMR\)](#) –

Roedd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nifer o swyddogaethau a chyfrifoldebau craidd o fewn ei gylch gwaith. Er mwyn galluogi'r Pwyllgor i gyflawni'r swyddogaethau a'r cyfrifoldebau craidd hynny'n effeithiol ac i sicrhau ei fod yn cwmpasu ei ystod o gyfrifoldebau, cyflwynwyd Rhaglen Waith Ymlaen ym mhob cyfarfod, yn nodi'r adroddiadau i'w cyflwyno mewn cyfarfodydd yn y dyfodol, i'w cymeradwyo neu eu diwygio, yn ôl yr angen.

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo'r amserlen eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf ar 12 Hydref, 2026.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.